

درآمدی بر قصص قرآنی

مؤلفین

حدیثه متولی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

مسعود باوان پوری

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

نرگس سپهوند

پژوهشگر و کارشناس

تصحیح و ویرایش علمی و ادبی

سکینه آزادی

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه یلام

انتشارات مینوفر

Minufar.ir

مشهد مقدس - ۱۳۹۶

سرشناسه	متولی، حدیثه، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر قصص قرآنی/ مولفین حدیثه متولی، مسعود باوان پوری، نرگس سپهوند؛ تصحیح و ویرایش علمی و ادبی سکینه آزادی.
مشخصات نشر	مشهد: مینوفر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۲۰ ص.
فروست	زبان و ادبیات؛ ۱۱۰۵.
شابک	978-600-8701-76-7/ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۱۱۱] - ۱۲۰.
موضوع	قرآن -- قصه‌ها -- نقد و تفسیر
موضوع	Criticism, interpretation, etc. -- Qur'an stories
نوع سند	باوان پوری، مسعود، ۱۳۶۴ -
نوع سند	سپهوند، نرگس، ۱۳۶۴ -
نوع سند	آزادی، سکینه، ۱۳۵۹ - ویراستار
نوع سند	۱۳۹۶ ۴۵۲م۹/ BP۸۸
رده بندی کنگره	۱۵۹/۲۹۷
رده بندی دیسی	۴۶۷۸۲۲۲
شماره کتابشناسی ملی	

عنوان کتاب: درآمدی بر قصص قرآنی

نویسنده: حدیثه متولی، مسعود باوان پوری و نرگس سپهوند ویراستار: سکینه آزادی

صفحه ۱: اکرم ملک‌نژاد

طراح جلد: بهشته قائمی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

چاپ و صفحه‌آرایی: مینوفر

قطع: رقعی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۰۱-۷۶-۷

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

مشهد مقدس، بلوار جلال‌آل احمد ۶۹ پ ۱۱۶، ص.پ: ۱۷۵۵-۹۱۸۹۵

همراه: ۰۹۳۵۲۱۶۲۷۵۵ - تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۸۳۲۳۵۵۳

سایت: www.minufar.ir - ایمیل: minufar@yahoo.com

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
قصه.....	۱۰
اهمیت قصه در قرآن کریم.....	۱۱
دلایل ۶ میت قصه قرآنی.....	۱۱
انواع قصه قرآنی.....	۱۳
۱. قصه تاریخی.....	۱۳
۲. قصه واقعی.....	۱۴
۳. قصه مصرع نمنا.....	۱۵
اهداف و ویژگیهای قصه قرآنی.....	۱۶
۴. اهداف اصلی.....	۱۶
۵. اهداف فرعی.....	۱۸
۱-۲- اثبات وحی و رسالت.....	۱۸
۲-۲- اثبات اساس واحد برای تمام شیخها.....	۱۹
۲-۳- اثبات یکسان بودن روشهای دعوت.....	۱۹
۲-۴- اثبات اینکه ارتباط بین دین پیامبر ﷺ و ابراهیم ﷺ به طور خاص و ادیان بنیاسرائیل به طور عام، بیشتر از ارتباط بین سایر ادیان با هم بوده است.....	۱۹
ویژگیهای بارز قصص قرآنی.....	۲۰
۱. واقعی بودن.....	۲۰
۲. بالا بردن سطح آگاهی خواننده.....	۲۰
۳. برانگیختن احساسات و عواطف.....	۲۱
تکرار در قصص قرآنی.....	۲۱
تفاوتهای قصه قرآنی با قصه ادبی.....	۲۴

۲۴	۱. هدف قصه قرآنی.....
۲۴	۲. ریشه.....
۲۴	۳. گستردگی عمق و ابعاد.....
۲۴	۴. سطح هنری.....
۲۵	۵. عناصر.....
۲۵	۶. شخصیت.....
۲۵	۷. گفتگو.....
۲۶	۸. زمان و مکان.....
۲۹	تأریف عش.....
۲۹	فعالیت‌ها، اجتماع، سیاسی زنان صدر اسلام.....
۳۱	دیدگاه قرآن، بارز مشارکت اجتماعی و سیاسی زنان.....
۳۳	حضور زنان در قصه قرآنی.....
۳۳	عرصه سیاست و اجتماع.....
۳۳	زن و حاکمیت (بلقیه، مکه، ردمه).....
۳۵	زن در مرکز مبارزه با ظلم.....
۳۷	زن و پرورش رهبری.....
۳۸	نقش اطلاعاتی زنان.....
۳۹	نقش زن در هدایت جامعه.....
۴۱	نقش زن در انحراف جامعه.....
۴۴	نقش زن در عفت جامعه.....
۴۶	سختی‌های پیامبران (علیه السلام).....
۴۶	۱. اخراج از وطن.....
۴۷	حضرت لوط (علیه السلام).....
۴۹	حضرت شعیب (علیه السلام).....
۵۰	حضرت موسی (علیه السلام).....
۵۱	حضرت محمد (صلی الله علیه و آله).....

۵۲	۲. محاصره (الحصار)
۵۳	حصار و نظایر آن در قرآن کریم
۵۸	۳. تهدید به قتل
۶۴	وسایل دستیابی به امنیت در خلال قصص قرآنی
۶۴	۱. امنیت در لغت
۶۶	۲. امنیت در اصطلاح
۶۸	مشتقات «الأمن» در قرآن کریم
۶۹	۱. آیات مکی
۷۰	۲. آیات مدنی
۷۱	انواع امنیت
۷۲	۱. امنیت گرهی
۷۲	۲. امنیت ملی
۷۳	۳. امنیت فکری
۷۳	۴. امنیت فرهنگی
۷۳	۵. امنیت جنایی
۷۴	۶. امنیت سیاسی
۷۴	۷. امنیت داخلی
۷۴	۸. امنیت غذایی
۷۵	۹. امنیت آبی
۷۵	۱۰. امنیت تبلیغاتی
۷۵	۱۱. امنیت قانونی
۷۶	۱۲. امنیت روحی و شخصی
۷۶	۱۳. امنیت اسلامی
۷۷	۱۴. امنیت اطلاعاتی
۷۷	۱۵. امنیت پیشگیرانه نظامی
۷۸	۱۶. امنیت اخلاقی
۷۸	تأثیر امنیت بر امت

۱. تأثیر امنیت بر لشکر در حال جنگ ۸۰
- غزوه بدر ۸۰
- غزوه احد ۸۱
۲. نعمت امنیت و مسکن ۸۲
۳. اطمینان و زایل شدن ترس ۸۳
۴. تأثیر امنیت بر اقتصاد ۸۵
- اهمیت امنیت در زندگی انسانی ۸۶
- عوامل تمکین و پیروزی انسان در قصص قرآنی ۸۷
۱. عامل فردی ۸۸
- نرمی ایمان به خدا ۸۸
- داشتن علم و دانش ۹۳
۲. عوامل اجتماعی ۹۶
- ۱-۲- داشتن قوم و مدینه ۹۶
- ۲-۲- داشتن قدرت - ثروت و مسکن ۹۷
- ۲-۳- داشتن نیرو ۹۸
۳. عوامل تربیتی ۱۰۲
- منابع و مآخذ ۱۱۱

مقدمه

اندیشه و پژوهش در تفکر اسلامی، روشن می‌سازد که اسلام با روش علمی و تطبیقی که با پیشرفت زندگی بشری همراه است، سعی در تغذیه عقل انسان و تهذیب و تزکیه نفوس داشته است. یکی از شیوه‌های مؤثر در ارتقای آموزه‌های دینی و پیام‌های قرآن کریم، شیوه روایتگری و بهره‌گیری از قصه است؛ قصه‌هایی که بخش عمده آن به تاریخ انبیا، سرگذشت افرام پیشین و حوادث عبرت‌آموز گذشته اختصاص دارد. در خلال این قصه‌ها، پیامبرانی برمی‌خوریم که مربی و هدایتگر امت‌های خویش بوده و برای رها ساختن آنان از چنگال جاهلان امت، تلاش‌های فراوانی انجام داده‌اند؛ گاهی نیز شخصیتی مانند ذوالقرنین را می‌بینیم که هرچند پیامبری وی اثبات شده است؛ اما قصه وی به جهت پندآموزی در خلال قرآن کریم روایت شده است. انسان در زندگی خویش به دنبال دستیابی به پیروزی و بزرگی است و خواه‌ناخواه در این راه به دنبال اسوه‌هایی می‌گردد تا بتواند با به‌کارگیری

روش‌های آنان، آرزوی خویش را جامه عمل بپوشاند. پیامبران (علیهم‌السلام) و شخصیت‌های نیک قرآنی (رضی‌الله‌عنهم) در این مسیر بهترین الگوهای بشری برای انسان هستند. جستار حاضر کوشیده است ضمن بررسی لغوی و اصطلاحی قصه و انواع آن در خلال قصص قرآنی، مضامین یگرمثل عوامل پیروزی در قصص قرآنی و نیز سختی‌هایی که پیامبران در این مسیر را متحمل شده‌اند، مورد بررسی قرار دهد.

قصه

قصه در لغت به معنای «خبر است و قصّ علیّ خبره: آن را نقل کرد» (ابن منظور، ۱۴۰۸، ج ۷، ۱۴) و «القصّ: پیگیری ردّ و اثر و القصص: اثر و ردّ و نیز به معنای خبری است سر هم است» (راغب اصفهانی، ۱۴۳۰: ۶۷۱)؛ همچنین قصه در اصطلاح «خبری طولانی است که بخشی از آن به دنبال بخش دیگر می‌آید تا به یک امر از تمام جوانب آن نگریسته شود» (عسکری، ۱۴۱۰: ۴۳۰). می‌توان قصه قرآنی را این‌گونه تعریف کرد: خبر از اّمّت‌های پیشین، پیامبران و حوادثی که در زمان رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم) اتفاق افتاده است.